

Perheen jälleenyhdistämistyöskentelyä pidetään tärkeänä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella

17.12.2024

Seinäjoen ammattikorkeakoulun hallinnoima EU:n osarahoittama kolmivuotinen Perheiden jälleenyhdistäminen ja kokemustoimijuus monitoimijaisessa lastensuojelussa (PerheYhdessä) -hanke käynnistyi helmikuussa 2024. Yhtenä hankkeen ensimmäisistä toimenpiteistä toteutettiin alkukartoituskysely, jonka avulla selvitettiin Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lastensuojelutoimijoiden sekä täysi-ikäisten asiakkaiden tietämystä, kokemuksia ja näkemyksiä perheiden jälleenyhdistämiseen ja lastensuojelun kokemusasiatuntijatoimintaan liittyen. Tässä artikkelissa käsitellään kyselyn jälleenyhdistämiseen liittyviä vastauksia.

Alkukartoitukseen 99 vastausta

Alkukartoituskyselyä levitettiin laajasti sähköpostilla ja sosiaalisen median avulla kohderyhmälle. Webropol-kysely oli auki 7.6.–31.8.2024 ja vastauksia saatiin yhteensä 99. Suurin osa vastaajista (yhteensä 73 vastaajaa) oli lastensuojelun ammattilaisia.

Taulukko 1. Kyselyyn vastaajien lukumäärät (n=99).

	Yhteensä

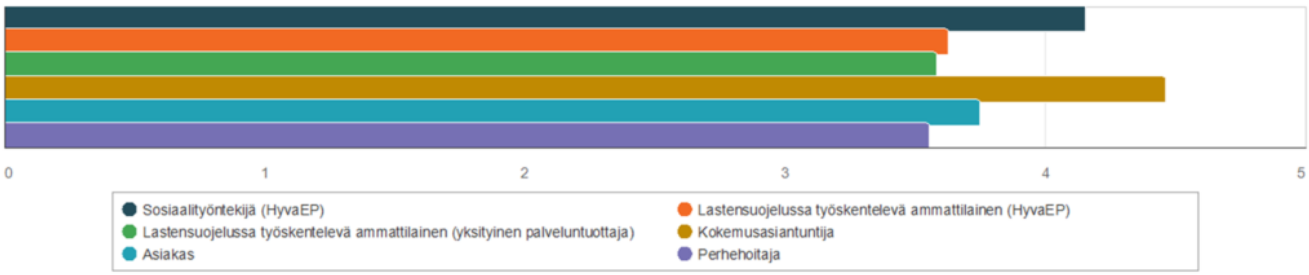
E-P:n hyvinvointialueen kouluttama kokemusasiantuntija	13
Lastensuojelun asiakas / entinen asiakas (myös vanhempi)	4
Sosiaalityöntekijä (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue)	13
Lastensuojelussa työskentelevä ammattilainen (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue)	35
Lastensuojelussa työskentelevä ammattilainen (yksityinen palveluntuottaja)	25
Perhehoitaja	9

Kyselyssä oli yhteensä 25 kysymystä, joista 22 oli suljettua ja 3 avointa kysymystä. Suljetut kysymykset olivat joko monivalintakysymyksiä tai kuusiportaisia (0 täysin eri mieltä – 5 täysin samaa mieltä) liukukytkinkysymyksiä. Liukukytkinkysymyksissä arvot 0–2 välillä kertoivat eriävästä näkökulmasta väitteeseen ja arvot 3–5 samanmielisyydestä.

Jälleenyhdistämistyöskentelyä tehdään

Lähes kaikki kyselyyn vastanneet kokivat perheiden jälleenyhdistämistyöskentelyn tärkeänä (99 % vastaajista). Lastensuojelun sijaishuolto on väliaikaista ja lastensuojelulain (417/2007, 4 § 3 momentti) mukaan sijaishuollossa tavoitteena tulee aina olla perheen jälleenyhdistäminen.

Enemmistö vastaajista (90,8 %) oli samaa mieltä väitteen “perheen jälleenyhdistämistä toteutetaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella” kanssa. Vastaajaryhmistä sosiaalityöntekijät ja kokemusasiantuntijat olivat eniten samaa mieltä jälleenyhdistämisen toteutumiseen liittyvän väitteen kanssa (kuvio 1). Valtakunnallisesti tiedetään kuitenkin, että ainoastaan pieni osa huostaanotoista päätetään ennen lapsen täysi-ikäistymistä, esimerkiksi vuonna 2023 ainoastaan 4 prosenttia (Forsell & Kuoppala, 2024, s. 11).

Kuvio 1. Perheen jälleenyhdistämistä toteutetaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella – väitteen vastausten keskiarvot vastaajaryhmittäin.

Kyselyssä selvitettiin eri väitteiden avulla, miten jälleenyhdistämistyöskentely toteutuu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella nuoren, vanhemman ja verkostojen kanssa. Vastaajat olivat keskimäärin samanmielisiä väitteiden kanssa eli vastausten perusteella jälleenyhdistämistyöskentelyä toteutetaan jo nyt Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella nuoren, vanhemman ja verkostojen kanssa. Toisaalta vastaukset jakautuivat

useimmissa kysymyksissä ääripäiden välille, joten yksittäisillä vastaajilla oli myös eriäviä mielipiteitä väitteisiin.

Taulukko 2. Esimerkkejä alkukartoituskyselyn perheen jälleenyhdistämiseen liittyvien väitteiden vastausten keskiarvoista asteikolla 0 täysin eri mieltä – 5 täysin samaa mieltä.

	Keski-arvo	Min. arvo	Max. arvo	Keskihajonta
Perheen jälleenyhdistämisen eteen työskennellään moniammatillisesti Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella.	3,5	0	5	1,2
Perheen verkostot ja läheiset otetaan mukaan perheen jälleenyhdistämistyöhön.	3,4	0	5	1,2
Asiakkaana oleva nuori (12–17-vuotias) tulee kuulluksi jälleenyhdistämistyöskentelyssä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella.	3,4	0	5	1,2
Asiakkaana oleva nuori (12–17-vuotias) ymmärtää mistä puhutaan, miksi ollaan paikalla ja mitä päätettiin jatkosta jälleenyhdistämistyöskentelyssä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella.	3,1	0	5	1,2
Asiakasnuoren vanhempi tulee kuulluksi jälleenyhdistämistyöskentelyssä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella.	3,5	1	5	1,2
Asiakasnuoren vanhemmalla on mahdollisuus vaikuttaa työskentelyyn ja lopputulokseen jälleenyhdistämistyöskentelyssä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella.	3,6	1	5	1,1

Lisää yhteistyötä, tietoa ja koulutusta

Yhteistyötä tulisi vastausten perusteella tiivistää kaikkien lastensuojelun sijaishuollon osapuolten välillä. Vastauksissa tuotiin esille, että yhteistyötä ammattilaisten välillä on jo, mutta työskentelyä läheisverkoston kanssa tulisi vahvistaa. Myös lastensuojelulaki (417/2014) velvoittaa yhteistyöhön ja lapselle läheisten ihmisten mukaan ottamiseen. Vastausten perusteella yhteistyössä tulisi huomioida paremmin perhehoitajat sekä lastensuojeluyksiköt.

> Yhteistyötä kaikkien osallisten kesken siten, että muistetaan pitää lapsi keskiössä . . . (V72)

> Perheen verkostojen osallistaminen, moniammatillinen yhteistyö, tiiviimpi työskentely perheen kanssa, avoimuus tavoitteiden suhteen, perheen tilanteen arviointi! (V88)

Vastauksissa todettiin myös, että kaikilla osapuolilla tulisi olla yhteinen ymmärrys työskentelystä ja sen tavoitteista. Hoikkala ja Heinonen (2013, s. 42) huomauttavat, että perheiden jälleenyhdistämisen ensimmäinen edellytys on, että lapsella ja hänen vanhemmillaan on selkeä käsitys, mitä tulee tehdä ja elämässä tapahtua, että jälleenyhdistäminen on mahdollista.

Vastaajien mukaan jälleenyhdistämistyöskentelyä tulisi kehittää lisäämällä tietoa ja koulutusta jälleenyhdistämiseen liittyen. Tietoa tulisi lisätä sekä ammattilaisille että asiakkaille.

> Tiedon jakaminen, työpajat, koulutukset yms. ja sitä kautta vaikuttaminen työntekijöiden asenteisiin ja arvoihin . . . (V7)

> Koulutusten lisäksi mallintamista ja konkreettisia askelmerkkejä, joita seuraamalla omaa työtä on helpompi ajatella uudelleen step by step, että kiinnittyy arkeen eikä jää vain hienoiksi ajatuksiksi. . . (V14)

> Lastensuojelun prosessista sekä jälleenyhdistämistyöstä selkokielisempää materiaalia asiakkaille, tärkeää lapsen/nuoren ja asiakaslapsen vanhemman erillään olevat kuulemiset ja keskustelut myös, moniammatillisuuden kehittäminen, laadukas, vaikuttava, usein arvioitava ja riittävä tuki perheelle jälleenyhdistämisessä/koekotiutuksen aikana. (V95)

Uusi jälleenyhdistämistiimi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella

Kyselyssä selvitettiin myös vastaajien tietämystä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen jälleenyhdistämistiimistä. Suurin osa vastaajista (79,6 %) oli kuullut jälleenyhdistämistiimistä. Jälleenyhdistämistiimi on aloittanut toimintansa syksyllä 2023. Tiimi tukee kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen, perheen, lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, sijaishuollon ja verkoston yhteistä työskentelyä (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, i.a.).

Jälleenyhdistämistiimin kanssa yhteistyötä oli tehnyt alle puolet, 41,4 % vastaajista. Yhdelläkään perhehoitajavastaajalla ei ollut kokemusta yhteistyöstä. Avoimissa vastauksissa toivottiin lisää tietoa jälleenyhdistämistiimistä ja sen työskentelyprosesseista. Jälleenyhdistämistiimiä kiiteltiin, mutta tuotiin myös esille, että jälleenyhdistäminen on lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän työtehtävä.

> Perheen jälleen yhdistämistiimi on mahtava asia. Vielä parempaa olisi, kun hva:n oma ja yksityinen perhetyö toteuttaisi sitä. Sitä varmasti tehdään, mutta sitä ei tunnisteta ja ääneen sanoiteta riittävästi. . . (V46)

> Jälleenyhdistämistyön pitäisi olla vahvempana työotteena jokaisella hyvinvointialueen sosiaalityöntekijällä. Nyt tuntuu, että jälleenyhdistämisen eteen tehdään töitä moniammatillisesti, systemaattisesti ja laadukkaasti vain niissä tilanteissa, joissa jälleenyhdistämistiimi on mukana . .

. (V47)

Hankkeessa kehitetään käytäntöjä

Alkukartoituksen perusteella perheiden jälleenyhdistämisen tärkeys tiedostetaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella, mutta käytännössä sen toteutuminen vaatii vielä jälleenyhdistämistyöskentelyn vahvistamista. PerheYhdessä-hankkeen aikana kehitetään perheen jälleenyhdistämistyön monitoimijainen prosessimalli. Optimitilanteessa jälleenyhdistämistyö alkaa samanaikaisesti lapsen sijaishuollon suunnittelun käynnistyessä, ja jälleenyhdistämistyön prosessi on sekä tiedossa että tavoitteena koko lastensuojelun kentällä.

Milka Volanto
VTM, lehtori
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

milka.volanto@app-staging.seamk.hion.dev

Kirjoittaja toimii Perheiden jälleenyhdistäminen ja kokemustoimijuus monitoimijaisessa lastensuojelussa -hankkeessa asiantuntijana. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama, ja sitä toteuttaa Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Hanke kestää kolme vuotta ja se toteutetaan 1.2.2024–31.1.2027.

Lähteet

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue (i.a.). Perheen jälleenyhdistäminen. https://www.hyvaep.fi/palvelu/perheen-jalleenyhdistaminen/

Forsell, M., & Kuoppala, T. (2024). Lastensuojelu 2023: Joka kuudennesta teinistä tehtiin lastensuojeluilmoitus vuonna 2023 (Tilastoraportti, SVT: 19/2024). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2024043024171

Hoikkala, S., & Heinonen, H. (2013). *Samalla puolella? Näkökulmia perheiden jälleenyhdistämiseen lastensuojelussa.* Lastensuojelun Keskusliitto. https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Samalla_puolella_Nakokulmia_perheiden_jalleenyhdistamiseen_lastensuojelussa.pdf

Lastensuojelulaki 417/2007. https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417